

پایش محیط کسب و کار ایران در تابستان ۱۳۹۱
(ارزیابی ۳۰۱ شکل اقتصادی سراسر کشور از
۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در ایران)

کد موضوعی: ۳۲۰

شماره مسلسل: ۱۲۷۸۳

گروه: گروه مطالعات محیط کسب و کار

بهمن ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۳.....	موضوع محیط کسب و کار از چه زمانی و چرا مورد توجه قرار گرفته است؟
۶.....	چرا تدوین و ارزیابی مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در ایران ضروری است؟
۷.....	روش‌شناسی گزارش پایش محیط کسب و کار ایران
۱۰.....	ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در تابستان ۱۳۹۱
۱۷.....	تحلیل نتایج به دست آمده از پایش محیط کسب و کار در تابستان ۱۳۹۱
۱۹.....	نقاط ضعف گزارش‌های محیط کسب و کار ایران
۲۰.....	دو سؤال ویژه تابستان ۱۳۹۱
۲۳.....	پیوست‌ها
۳۷.....	منابع و مآخذ

پایش محیط کسب‌وکار ایران در تابستان ۱۳۹۱
(ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه
ملی محیط کسب‌وکار در ایران)

چکیده

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با هدف ارائه ارزیابی جامع و نسبتاً دقیق از وضعیت مؤلفه‌های مؤثر بر اداره واحدهای تولیدی در سراسر کشور، از تابستان ۱۳۸۹ سلسله پیمایش‌های فصلی را براساس نظرسنجی از تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور درباره مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار آغاز کرده است.

۳۰۱ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در پیمایش تابستان ۱۳۹۱ در مجموع وضعیت ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار را ۵/۷۳ از ۱۰ (۱۰ بدترین ارزیابی) ارزیابی کرده‌اند که نسبت به فصل گذشته (۵/۷۳ در بهار ۱۳۹۱) تغییری نداشته است و در مقایسه با فصل مشابه در سال گذشته (۵/۶۲ در تابستان ۱۳۹۰) ارزیابی بدتری است.

نامساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده توسط تشکل‌های اقتصادی، در تابستان ۱۳۹۱ به ترتیب عبارتند از: «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه»، «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» و «اعمال تحریم‌های بین‌المللی». نکته قابل توجه در پیمایش تابستان ۱۳۹۱، این است که «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» برای اولین بار به‌عنوان بدترین مؤلفه محیط کسب‌وکار در ایران ارزیابی شده که این مسئله انعکاسی از بی‌ثباتی‌های اقتصادی در تابستان ۱۳۹۱ بوده است. لازم به یادآوری است در همه هفت گزارش فصلی قبلی، مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» همواره بدترین مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در ایران بوده است.

مقدمه

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در یک کشور، مجموعه عواملی هستند که به‌طور مشترک بر اداره و عملکرد همه بنگاه‌ها در آن کشور اثر می‌گذارند، اما تقریباً خارج از کنترل مدیران آن بنگاه‌ها هستند. بهبود «محیط کسب‌وکار»، برای بنگاه‌های کوچک و متوسط اهمیت بیشتری دارد چراکه بنگاه‌های بزرگ می‌توانند با صرف هزینه‌هایی مانند تبلیغات برای تغییر فرهنگ مصرفی و یا عملیات لابی در

محافل سیاستگذار، تا حدودی عوامل خارجی مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هایشان را مهار کنند، اما بنگاه‌های کوچک و متوسط چنین توانی ندارند.

گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار، با هدف ارائه اطلاعاتی پردازش شده و مستمر از وضعیت مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران، از تابستان ۱۳۸۹ به‌طور مرتب توسط مرکز پژوهش‌های مجلس تهیه و منتشر می‌شود.

لازم به یادآوری است، سازمان‌ها و نهادهای مختلفی در دنیا، محیط کسب‌وکار در کشورهای مختلف را مورد سنجش قرار داده و نتیجه را معمولاً به‌صورت رتبه‌بندی کشورها، اعلام می‌کنند. مشهورترین این گزارش‌ها، گزارش سالیانه «سهولت انجام کسب‌وکار» (بانک جهانی)، شاخص رقابت‌پذیری (مجمع جهانی اقتصاد)، شاخص‌های آزادی اقتصادی (مؤسسه فریزر و بنیاد هریتیج) و شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (سازمان اتحاد حقوق مالکیت) است. هریک از این گزارش‌ها، با رویکردی خاص، بخشی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را که در همه کشورها به‌طور مشترک وجود دارد و قابل محاسبه است، می‌سنجند و طبعاً به اقتضائات ملی، بومی، اقلیمی و فرهنگی هر کشور، توجهی ندارند. از آنجا که بسیاری از مؤلفه‌های خاص کشورمان در گزارش‌های جهانی وجود ندارند و سنجش نمی‌شوند (نظیر تحریم‌ها، تعطیلات و...)، ارائه مستمر تصویر واقعیت‌های عینی، جدید و ملموس کسب‌وکار در ایران برای اطلاع نمایندگان و تصمیم‌سازان اقتصادی ضروری می‌نمود و گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار در ایران، با این هدف تهیه و منتشر می‌شوند. این گزارش از دو بخش تشکیل شده است:

بخش اول، ارزیابی شکل‌های اقتصادی از وضعیت مؤلفه‌های ۲۲ گانه محیط کسب‌وکار در ایران طی تابستان ۱۳۹۱ را ارائه می‌دهد. در این بخش، به هریک از مؤلفه‌های ۲۲ گانه، عددی بین ۱ تا ۱۰ تعلق گرفته است. نمره ۱۰ به‌منزله بدترین و نمره ۱ به‌منزله بهترین ارزیابی آن مؤلفه توسط شکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده است.

در بخش دوم این گزارش، پاسخ شکل‌های مشارکت‌کننده در این مطالعه به دو سؤال خاص مرتبط با محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱ ارائه شده است. این دو سؤال چند گزینه‌ای عبارتند از:

۱. با توجه به مزایا و معایب تشکیل بورس گواهی ارزی، آیا مجموعاً با تشکیل آن و کشف نرخ

ارز در بورس گواهی ارز موافق هستید؟

۱. بلی ۲. خیر

۲. درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟

۱. اجرای سریع و یکباره ۲. اجرای با شیب ملایم و تدریجی ۳. توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها

موضوع محیط کسب و کار از چه زمانی و چرا مورد توجه قرار گرفته است؟

مفهوم محیط کسب و کار از حدود ۱۰ سال پیش مورد توجه محافل دانشگاهی و سیاستگذار قرار گرفته است. این مفهوم از زمانی مورد توجه قرار گرفت که توصیه‌های بانک جهانی به کشورهای جهان سوم در میانه دهه ۱۹۹۰ عملاً ناکارآمدی خود را نشان داد و تعدادی از کشورهایی که توصیه‌های سیاستی بانک جهانی را به دقت به کار می‌بستند، دچار بحران شدند (مکزیک در سال ۱۹۹۵، شرق آسیا در سال ۱۹۹۷ و آرژانتین و روسیه در سال ۲۰۰۰). در آن زمان، این سؤال مطرح بود که چرا این کشورها با وجود اجرای سیاست‌های خصوصی‌سازی، آزادسازی و مقررات‌زدایی، نه تنها به توسعه نرسیدند، بلکه دچار بحران شدند؟ دو پاسخ نسبتاً مشابه این معمای بزرگ توسعه، توجه‌ها را به خود جلب کرد. پاسخ اول را هرناندو دسوتو^۱ اقتصاددان پرویی ارائه کرد؛ وی کتاب «راز سرمایه، چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟» را در سال ۲۰۰۰ منتشر کرد و پاسخ این معما را داد. دسوتو پس از مطالعه مفصل در وضعیت اقتصادی دهه‌ها کشور جهان سوم، به این نتیجه رسید که برخلاف تصور رایج، مشکل کشورهای کمتر توسعه‌یافته، کمبود سرمایه نیست، بلکه شکل نگرفتن هویت مالکانه بنگاهداران، ضعف ضمانت‌های حقوق مالکیت^۲ و فقدان نهادهای^۳ تضمین‌کننده حقوق مالکیت است.

هرناندو دسوتو در کتاب خود نشان داد که دیوانسالاری پیچیده و فاسد، چگونه تولیدکنندگان را به فعالیت‌های زیرزمینی سوق می‌دهد و اقتصاد پنهان و غیررسمی، چگونه یک جامعه را به سوی فقر می‌برد.^۴

جوزف استیگلیتز^۵ اقتصاددان دیگری بود که به معمای سقوط اقتصادهای پیرو سیاست‌های بانک جهانی، پاسخ منطقی و قابل قبولی ارائه داد. استیگلیتز در مقاله «اصلاحات به کجا می‌رود؟»^۶ با مقایسه سیاست‌های چین و روسیه در افزایش نقش بخش خصوصی در اقتصاد این دو کشور نشان داد که در روسیه بدون توجه به مساعدسازی محیط نامساعد کسب و کار، خصوصی‌سازی گسترده انجام شد و در نتیجه بین سال‌های ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۹، رشد اقتصادی در روسیه به نصف

1. Hernando De Soto

2. Property Rights

۳. در ادبیات توسعه، منظور از نهاد (Institution)، قواعدی است که رفتار فعالان و بنگاه‌ها و دستگاه‌های اقتصادی حکومت را تنظیم می‌کند.

۴. برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید به: کتاب راز سرمایه (هرناندو دسوتو، مترجم دکتر فریدون تفصیلی).

5. Josef Stiglitz

۶. این مقاله در کتاب «حکمرانی خوب، بنیان توسعه» توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ترجمه و منتشر شده است.

رسید و نابرابری به شدت بدتر شد، اما در چین، به جای خصوصی‌سازی، موانع سرمایه‌گذاری از میان برداشته و محیط کسب‌وکار بهبود داده شد و در نتیجه رشد اقتصادی چین در همین ۱۰ سال دو برابر شد و ۵۰۰ میلیون چینی از فقر نجات یافتند.^۱

نتایج مطالعات دسوتو و استیگلیتز در محافل اقتصادی و سیاستگذار بسیار مورد توجه قرار گرفت به طوری که حتی بهبود محیط کسب‌وکار از سیاست خصوصی‌سازی مهمتر یا حداقل دارای اولویت دانسته شده است. جدول ۱، این دو سیاست را مقایسه می‌کند.

جدول ۱. مقایسه دو سیاست تجربه شده برای افزایش سهم بخش خصوصی در اقتصاد

سیاست خصوصی‌سازی (تجربه روسی)	بهبود محیط کسب‌وکار (تجربه چین)
در شرکت‌های در شرف سرمایه‌گذاری ناامنی شغلی ایجاد می‌کند	—
احتمال اعتراض و بحران‌های کارگری را زیاد می‌کند	—
الزاماً رقابت را تقویت نمی‌کند (مانند واگذاری شرکت مخابرات ایران)	رقابت را تقویت می‌کند
در کوتاه‌مدت اشتغال را زیاد نمی‌کند و چه بسا کاهش دهد	در کوتاه‌مدت و بلندمدت اشتغال را افزایش می‌دهد
کارآفرینان را گرفتار اداره شرکت‌های اساساً علیل می‌کند	بر اثر سرمایه‌گذاری جدید، فناوری‌های جدید وارد تولید می‌کند

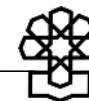
بر اساس مطالعات و آموزه‌های دسوتو و استیگلیتز، بانک جهانی از اوایل قرن بیست‌ویکم، کشورهای در حال توسعه را به بهبود فضای سرمایه‌گذاری^۲ تشویق می‌کند و از سال ۲۰۰۳ با انتشار گزارش‌های سالیانه انجام کسب‌وکار،^۳ کشورها را از نظر هزینه، مراحل و زمان انجام کسب‌وکار، مقایسه و رتبه‌بندی می‌کند.

علاوه بر بانک جهانی، چندین مؤسسه بین‌المللی دیگر نیز هر یک با رویکرد خاصی، بخشی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار را برای کشورهای جهان محاسبه و اعلام می‌کنند. در جدول ۲، تعدادی از مهمترین گزارش‌های بین‌المللی محیط کسب‌وکار معرفی شده‌اند:

۱. استیگلیتز، ص ۱۳۳.

۲. لازم به یادآوری است در ادبیات بین‌المللی دو عبارت «Investment Climate» و «Business Environment» که تقریباً مفهومی مشابهی دارند، رایج است. در کشور ما برخی سیاستگذاران و محافل دانشگاهی از عبارت «فضای کسب‌وکار» استفاده می‌کنند که چندان با ادبیات بین‌المللی هماهنگ نیست و به جای آن «محیط کسب‌وکار» توصیه می‌شود.

3. Word Bank Doing Business

جدول ۲. مقایسه مهمترین پایش‌ها و ارزیابی‌های بین‌المللی محیط کسب‌وکار

نام گزارش یا شاخص	ارائه‌دهنده	رویکرد گزارش	سابقه از	تعداد نماگرها	رتبه ایران در آخرین سال بررسی	رابط در ایران یا نحوه پیمایش
انجام کسب‌وکار DB	بانک جهانی	ایجاد بنگاه‌ها	۲۰۰۳	۱۰ نماگر اصلی	۱۴۵ از ۱۸۵ کشور در ۲۰۱۳	سازمان سرمایه‌گذاری خارجی
گزارش بنگاه‌ها (ES)	بانک جهانی	مشکلات اداره بنگاه‌ها	-	۶ نماگر اصلی	برای ایران انجام نمی‌شود	-
گزارش رقابت‌پذیری جهانی (GCR)	مجمع جهانی اقتصاد (WEF)	رقابت‌پذیری اقتصادها	۱۹۷۹	۱۲ نماگر اصلی و ۱۱۲ نماگر فرعی	۶۶ از ۱۴۴ کشور در ۲۰۱۲-۲۰۱۳	اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران
آزادی اقتصادی	بنیاد هریتیج	امنیت و آزادی اقتصادی	۱۹۹۵	۱۰ نماگر و ۵۰ متغیر	۱۶۸ از ۱۷۹ کشور در ۲۰۰۹	نظرخواهی از چند وکیل و تاجر
آزادی اقتصاد	مؤسسه فریزر	آزادی اقتصادی و کیفیت مقررات	۱۹۹۷	۸ نماگر اصلی ۴۲ فرعی	۱۱۱ از ۱۴۴ کشور در ۲۰۱۰	نظرخواهی از چند وکیل و تاجر
دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM)	مدرسه کسب‌وکار لندن (LBS) و کالج بابسون	ارزیابی کارآفرینی	۱۹۹۹	تقسیم‌بندی کشورها به سه سطح اقتصاد مبتنی بر عوامل، کارآیی و نوآوری	ایران کشوری در حال گذار از اقتصاد مبتنی بر عوامل تولید به اقتصاد مبتنی بر کارآیی است	دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران با حمایت وزارت کار و شهرداری تهران
پیش‌بینی کسب‌وکار	مؤسسه بیزنس مانیاتور اینترنشنال (BMI)	سنجش ریسک اقتصادی استفاده از SWOT	۱۹۸۴	-	-	نظرخواهی از چند وکیل و تاجر
شاخص محیط کسب‌وکار	پیش‌بینی واحد اطلاعات مؤسسه اکونومیست (EIU)	ریسک سرمایه‌گذاری	۲۰۰۲	۱۰ نماگر	۸۲ از ۸۲ کشور در ۲۰۱۲-۲۰۱۶ ۱۶ از ۱۷ کشور در منطقه	کارشناسان اقتصادی EIU
شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (IRPI)	سازمان اتحاد حقوق مالکیت	تضمین‌های حقوق مالکیت	۲۰۰۷	همه مؤلفه‌های اصلی محیط حقوقی، حقوق مالکیت فیزیکی و حقوق مالکیت فکری	۱۰۷ از ۱۳۰ کشور در ۲۰۱۲	-

Source: <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=619319246&Country=Iran&topic=Business&subtopic=Business+environment&subsubtopic=Rankings+overview>

چرا تدوین و ارزیابی مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران ضروری است؟

نمایندگان مجلس شورای اسلامی به واسطه ماهیت کارشان دائماً در معرض اخبار و اطلاعات متفاوتی پیرامون وضعیت محیط کسب‌وکار کشور هستند. میزان و بلندی انعکاس این اطلاعات، گاهی با اهمیت نسبی آنها متناسب نیست. به عنوان مثال گاهی کارگران یک شرکت از یک استان مقابل مجلس شورای اسلامی تجمع و مطالبات خود را در حضور رسانه‌ها بیان می‌کنند. انعکاس اخبار این تجمع در رسانه‌ها شاید برای عموم مردم و نمایندگانشان در خانه ملت به معنی بد بودن وضعیت کسب‌وکار آن شرکت یا استان خاص باشد، اما ای بسا وضعیت کسب‌وکار در استان دیگری که کارگزارانش به رسانه‌ها دسترسی ندارند یا نمی‌توانند مقابل مجلس خواسته‌هایشان را مطرح کنند، بدتر باشد.

به همین دلیل، تهیه گزارش علمی از وضعیت مؤلفه‌های کسب‌وکار از سراسر کشور و کسب‌وکارهای متنوع و گوناگون، اهمیت ویژه‌ای یافته است. اطلاعات این گزارش می‌تواند برای سیاستگذاران ملی، استانی و بخشی در جهت آسیب‌شناسی مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران و تلاش برای بهبود آنها مفید و کاربردی باشد.

اکنون به این سؤال نیز باید پاسخ دهیم که با وجود چندین گزارش بین‌المللی و متنوع از محیط کسب‌وکار نظیر گزارش‌های بانک جهانی، مجمع جهانی اقتصاد، بنیاد هریتیج و... ارائه گزارش حاضر چه فایده‌ای دارد و با وجود آن گزارش‌ها، آیا این گزارش تکراری نیست؟

در پاسخ به این سؤال مهم باید یادآوری کرد که اولاً مخاطب اصلی گزارش‌های بین‌المللی، سرمایه‌گذاران خارجی هستند نه سیاستگذاران داخلی؛ در واقع رتبه‌بندی‌های بانک جهانی، گزارش رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد و گزارش‌های مشابه آن، به سرمایه‌گذاران بین‌المللی می‌گویند که در هر مؤلفه کسب‌وکار که بین همه کشورها مشترک هستند، وضع کدام کشورها بهتر و وضع کدام کشورها بدتر است در حالی که مخاطب گزارش حاضر، دقیقاً سیاستگذاران داخلی و مسئولان کشور جمهوری اسلامی ایران هستند.

از سوی دیگر، چنانچه قبلاً ذکر شد، هر کشوری به اقتضای اوضاع فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی خود، مؤلفه‌های خاصی دارد که گزارش‌های بین‌المللی به آنها بی‌اعتنا هستند. به عنوان مثال، «تعطیلی‌های غیرقابل پیش‌بینی»، در سال‌های اخیر به یک عامل مؤثر در عملکرد اداره بنگاه‌های ایرانی تبدیل شده است و تولیدکنندگان کشورهای دیگر کمتر به آن مبتلا بوده‌اند. هیچ‌کدام از گزارش‌های بین‌المللی محیط کسب‌وکار به این عامل نمی‌پردازند، اما در گزارش‌های «پایش ملی محیط کسب‌وکار» به آن توجه شده است.

گزارش‌های بین‌المللی محیط کسب‌وکار، هرکدام از زاویه خاصی به موضوع می‌پردازند

به عنوان مثال، گزارش «انجام کسب‌وکار بانک جهانی» به مسائل تولد بنگاه‌های جدید متمرکز است و به مسائل بنگاه‌های موجود، توجه کمتری دارد. یا گزارش «رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد»، به موضوع رقابت متمرکز است. «گزارش بنیاد هریتیج» بر آزادی اقتصادی و «گزارش واحد اطلاعات اکونومیست» به ریسک اقتصادی کشورها تمرکز دارد.

گزارش حاضر، بر رویکرد خاصی متمرکز نیست، بلکه مهمترین عوامل مؤثر بر عملکرد و اداره بنگاه‌های ایرانی را می‌سنجد و نتایج آنها را با گزارش‌های فصول قبل مقایسه می‌کند.

روش‌شناسی گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ابتدای تشکیل در زمستان ۱۳۸۸، براساس تعریف «محیط کسب‌وکار»، از حدود ۸۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور شامل اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن، انجمن‌های مدیران صنایع، شوراهای اصناف، خانه‌های صنعت و معدن و کانون‌های عالی کارفرمایی، درخواست کرد تا «عواملی که بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های زیرمجموعه خود مؤثرند؛ اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند»^۱ را معرفی کنند. طی سه مرحله نظرخواهی مکرر از جامعه آماری یاد شده، در طول بهمن‌ماه ۱۳۸۸ تا خردادماه ۱۳۸۹، مجموعاً ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران شناسایی شدند.

در تدوین این مؤلفه‌ها تلاش شد هر مؤلفه با تعابیری معرفی شود تا حداکثر مفاهمه و برداشت از مفهوم آن میان تدوین‌کننده، خوانندگان گزارش و نیز ارزیابی‌کنندگان هر مؤلفه ایجاد شود. به همین دلیل برخی مؤلفه‌ها با عباراتی نسبتاً مفصل توصیف شده‌اند. درحالی که مؤلفه‌های مشابه در گزارش‌های بین‌المللی با عبارات کوتاه‌تری معرفی می‌شوند، البته در گزارش‌های بین‌المللی هر مؤلفه از چندین نماگر تشکیل شده که مفاهمه و دقت آن گزارش‌ها را بیشتر کرده است.

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار آن هم در سطح ملی، ماهیتی باثبات ندارند و با تغییر شرایط تغییر می‌کنند. به همین دلیل هم با تغییر شرایط، لازم است مؤلفه‌های این مطالعه هرچند مدت یکبار مورد بازنگری قرار گیرند. با توجه به گذشت حدود دو سال از تدوین مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار و تغییر شرایط برخی مؤلفه‌ها (نظیر تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف)، بازنگری در مؤلفه‌های ۲۲گانه این سلسله مطالعات ضروری به نظر می‌رسد. برای اجرایی شدن این هدف، مطالعه‌ای شامل احصای مجدد مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار، تعریف آنها با اجزای هرچه دقیق‌تر و

۱. جمله داخل گیومه، تعریف محیط کسب‌وکار (Business Environment) محسوب می‌شود.

نیز تلفیق داده‌های کمی با داده‌های کیفی و احساس‌سنجی ضروری به نظر می‌رسد.

از آنجا که در میان تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در تهیه این گزارش، تشکل‌های کوچک شهرستانی و تشکل‌های بزرگ ملی دیده می‌شوند، برای منطقی شدن نتایج این پیمایش و با نظر اعضای هیئت علمی این مطالعه، سهم استان متبوع تشکل مشارکت‌کننده از تولید ناخالص داخلی و سهم بخش متبوع آن تشکل از تولید ناخالص داخلی به عنوان ضریب اعمال می‌شود. لازم به یادآوری است، در گزارش‌های پیشین تنها سهم بخش‌های اقتصادی در کل کشور محاسبه و به عنوان ۲ ضریب وزنی در رأی تشکل‌ها اعمال می‌شد که از این پس با محاسبه سهم هریک از بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات به تفکیک هریک از استان‌ها، اهمیت نسبی هر بخش در هریک از استان‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد. به عنوان مثال اگر بخش کشاورزی در یک استان نسبت به سایر بخش‌ها دارای سهم بیشتری باشد، نظر تشکل‌های کشاورزی با ضریب تأثیر بیشتری در استخراج نمره محیط کسب‌وکار آن استان محاسبه می‌شود. برای قابل مقایسه شدن این گزارش با گزارش‌های پیشین، ضرایب جدید در پاسخ‌های گزارش‌های پیشین نیز اعمال شده و در این گزارش ارائه و مقایسه شده است. به همین دلیل نتایج فصول قبل که در این گزارش با ضرایب جدید بازتولید شده‌اند با نسخه‌های منتشره قبلی در میانگین وزنی و رتبه‌بندی مؤلفه‌ها اختلاف دارد.

لازم به یادآوری است وزن رأی برخی تشکل‌های اقتصادی که در بیش از یک استان شعبه دارند و ماهیت سراسری دارند^۱ با وزن یک از نظر تعلق استانی لحاظ می‌شود.

از آنجا که نسبت تعداد پرسشنامه‌های معتبر دریافتی به تعداد پرسشنامه‌های ارسالی در این گزارش کم است، به همین دلیل ادعا نمی‌شود که نتایج این گزارش نظر «تشکل‌های اقتصادی ایران» است، بلکه صرفاً ادعا می‌شود که این گزارش، «ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار ایران در تابستان ۱۳۹۱» است.

عملیات ارسال پرسشنامه‌های این مطالعه، مانند گزارش‌های مشابه قبلی از روز دهم آخرین ماه فصل (شهریورماه ۱۳۹۱) و توسط دورنگار آغاز شد و پس از اطمینان از هویت تشکل دریافت‌کننده پرسشنامه و دریافت صحیح آن، برای دریافت پاسخ‌ها، حداقل سه مرتبه با هریک از تشکل‌ها تماس گرفته شد. ۶۵۰ پرسشنامه ارسال شد و از ۳۷۰ پرسشنامه دریافت شده، هویت ۳۰۱ تشکل ارسال‌کننده پاسخ به عنوان نماینده تشکل مربوطه برای گروه مطالعات محیط کسب‌وکار احراز و پاسخ آنها قابل قبول تلقی شد.

۱. براساس ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، آن دسته از تشکل‌های اقتصادی که در چندین استان کشور شعبه و عضو داشته باشند «تشکل اقتصادی سراسری» نامیده می‌شوند (آمار و اطلاعات این تشکل‌ها تحت عنوان تشکل‌های کشوری در جدول ۴ ارائه شده است).

جدول ۳. سهم بخش‌های عمده فعالیت به تفکیک استان در سال ۱۳۹۰

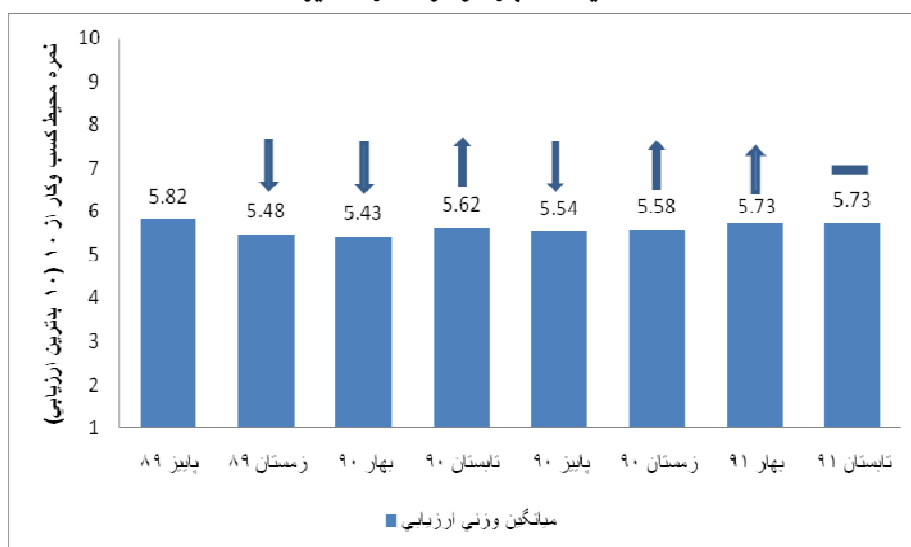
استان	کشاورزی	صنعت	خدمات
کل کشور	۱۸/۶	۳۳/۴	۴۸/۰
آذربایجان شرقی	۱۹/۰	۴۲/۶	۳۸/۴
آذربایجان غربی	۳۵/۸	۲۴/۰	۴۰/۳
اردبیل	۴۰/۰	۲۳/۶	۳۶/۳
اصفهان	۱۰/۷	۳۹/۹	۴۹/۴
البرز	۳/۰	۴۱/۱	۵۵/۹
ایلام	۲۵/۳	۳۰/۲	۴۴/۴
بوشهر	۱۷/۰	۲۵/۲	۵۷/۸
تهران	۱/۴	۳۵/۹	۶۲/۷
چهارمحال و بختیاری	۱۶/۶	۴۲/۱	۴۱/۳
خراسان جنوبی	۳۰/۲	۳۴/۲	۳۵/۷
خراسان رضوی	۲۴/۷	۲۹/۹	۴۵/۳
خراسان شمالی	۳۷/۲	۲۶/۶	۳۶/۳
خوزستان	۱۶/۷	۳۴/۸	۴۸/۵
زنجان	۳۳/۲	۳۳/۲	۳۳/۵
سمنان	۱۲/۷	۳۶/۰	۵۱/۳
سیستان و بلوچستان	۲۴/۰	۳۵/۱	۴۰/۹
فارس	۲۴/۲	۳۱/۰	۴۴/۸
قزوین	۲۲/۰	۳۷/۴	۴۰/۶
قم	۵/۳	۳۹/۳	۵۵/۴
کردستان	۲۹/۱	۲۷/۴	۴۳/۵
کرمان	۲۹/۱	۳۱/۳	۳۹/۶
کرمانشاه	۲۷/۵	۲۵/۴	۴۷/۱
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹/۷	۳۲/۴	۴۷/۹
گلستان	۲۹/۳	۲۹/۲	۴۱/۵
گیلان	۲۵/۱	۲۵/۴	۴۹/۴
لرستان	۲۹/۶	۲۸/۲	۴۲/۱
مازندران	۱۹/۲	۳۱/۹	۴۹/۰
مرکزی	۲۰/۴	۳۹/۱	۴۰/۵
هرمزگان	۱۴/۹	۲۹/۳	۵۵/۸
همدان	۲۴/۸	۳۱/۴	۴۳/۸
یزد	۱۰/۹	۴۳/۲	۴۵/۸

مأخذ: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰، ص ۱۰.

ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱

برآیند (میانگین وزنی) ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران تابستان ۱۳۹۱، کمیت ۵/۷۳ از ۱۰ (۱۰ بدترین ارزیابی) بوده است. نمودار ۱، برآیند (میانگین وزنی) ارزیابی کل تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش‌ها^۱ از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ۸ فصل گذشته را نشان می‌دهد. همان‌طور که در این نمودار مشاهده می‌شود، نظر تشکل‌های مشارکت‌کننده در این پیمایش درباره وضعیت ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار در تابستان سال ۱۳۹۱ مجموعاً نسبت به فصل گذشته (۵/۷۳ در بهار ۱۳۹۱) تغییری نداشته است که البته نسبت به تابستان ۱۳۹۰، ارزیابی بدتری را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. مقایسه برآیند ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصول اخیر

از نظر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش نامساعدترین مؤلفه‌های پایش تابستان ۱۳۹۱ به ترتیب عبارتند از: «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه»، «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» و «اعمال تحریم‌های بین‌المللی» لازم به یادآوری است در همه ۷ مطالعه مشابه گذشته، «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها»، بدترین مؤلفه ارزیابی شده بود.

۱. هرچند در فصول مختلف این مطالعه، تعداد تشکل‌های مشارکت‌کننده در پرسشنامه‌های این مطالعه با هم برابر نبوده‌اند، اما حدود ۸۰ درصد آنها مشترک بوده‌اند و برای استنتاج فرض می‌کنیم برآیند نظر تشکل‌ها در هر فصل، برآیند نظر همان ۸۰ درصد تشکل مشترک در همه این پنج فصل نظرسنجی بوده است.

مؤلفه‌هایی که در پایش تابستان ۱۳۹۱، مساعدتر از سایر مؤلفه‌ها ارزیابی شده‌اند نیز به ترتیب عبارتند از: «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» و «تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای خرید محصولات ایرانی مشابه».

جدول ۴، مساعدترین و نامساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده توسط تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعات طی ۵ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۱ را نشان می‌دهد. مؤلفه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» از زمستان ۱۳۹۰ همزمان با افزایش و نوسان نرخ ارز به تدریج بدتر ارزیابی شده و در تابستان ۱۳۹۱ به اوج خود رسیده است.

جدول ۵ میانگین وزنی، ارزیابی تشکل‌های مشارکت‌کننده از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار در هشت فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۱ را به تفکیک فصول و با قید رتبه هر مؤلفه در فصل‌های مختلف نشان می‌دهد.

جدول ۶ نیز نتیجه ارزیابی تشکل‌های اقتصادی از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱ را به تفکیک استان‌ها و میانگین نهایی هر مؤلفه نشان می‌دهد.

لازم به یادآوری است تشکل‌های اقتصادی استان اصفهان و سپس خوزستان و مازندران بیشترین و تشکل‌های اقتصادی هرمزگان کمترین مشارکت را در تهیه این گزارش داشته‌اند.

جدول ۴. مقایسه ارزیابی مساعدترین و نامساعدترین ارزیابی‌ها از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار ایران در پنج فصل گذشته

عنوان	تابستان ۱۳۹۱	بهار ۱۳۹۱	زمستان ۱۳۹۰	پاییز ۱۳۹۰	تابستان ۱۳۹۰	نمره
نامساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده، به ترتیب نمره از ۱۰ بدترین (ارزیابی)	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۸/۱۶
	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۷/۶۱
	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و...	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و...	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و...	۷/۱۴
	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	زیاد بودن تعطیلات رسمی	۶/۷۸
مساعدترین مؤلفه‌های ارزیابی شده، به ترتیب ارزیابی مساعد (عدد کوچک‌تر، وضعیت بهتر)	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۳/۵۰
	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۴۵
	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۴/۵۲
	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۶۲

جدول ۵. مقایسه میانگین وزنی ارزیابی تشکلهای مشارکت‌کننده از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران در هشت فصل گذشته

عنوان		پایش تابستان ۱۳۹۱		پایش بهار ۱۳۹۱		پایش زمستان ۱۳۹۰		پایش پاییز ۱۳۹۰		پایش تابستان ۱۳۹۰		پایش بهار ۱۳۹۰		پایش زمستان ۱۳۸۹		پایش پاییز ۱۳۸۹	
		۳۰۱		۲۶۹		۲۰۹		۲۵۱		۲۷۴		۲۳۹		۱۹۷		۱۹۰	
		رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی
تعداد تشکلهای مشارکت‌کننده																	
مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار (به ترتیب ارزیابی نامساعد در تابستان ۱۳۹۱)																	
بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه																	
مشکل دریافت تسهیلات از بانکها																	
اموال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان																	
ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی																	
تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف																	
بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری																	
قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی																	
وجود مفسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی																	
نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی																	
بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران																	
زیاد بودن تعطیلات رسمی																	
محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار																	
ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایتها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات																	
برگشت چک‌های مشتریان و همکاران																	
تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار																	
عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی																	
موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه																	
تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار																	
ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده																	
تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه																	
ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل																	
ضعف زیرساخت‌های تأمین برق																	
میانگین وزنی کل مؤلفه‌ها		۵/۷۳		۵/۷۳		۵/۵۸		۵/۵۵		۵/۶۲		۵/۴۳		۵/۴۸		۵/۸۲	

جدول ۶. ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی کل کشور از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار ایران در تابستان ۱۳۹۱ به ترتیب بدترین تا بهترین مؤلفه ارزیابی شده به تفکیک استان‌ها

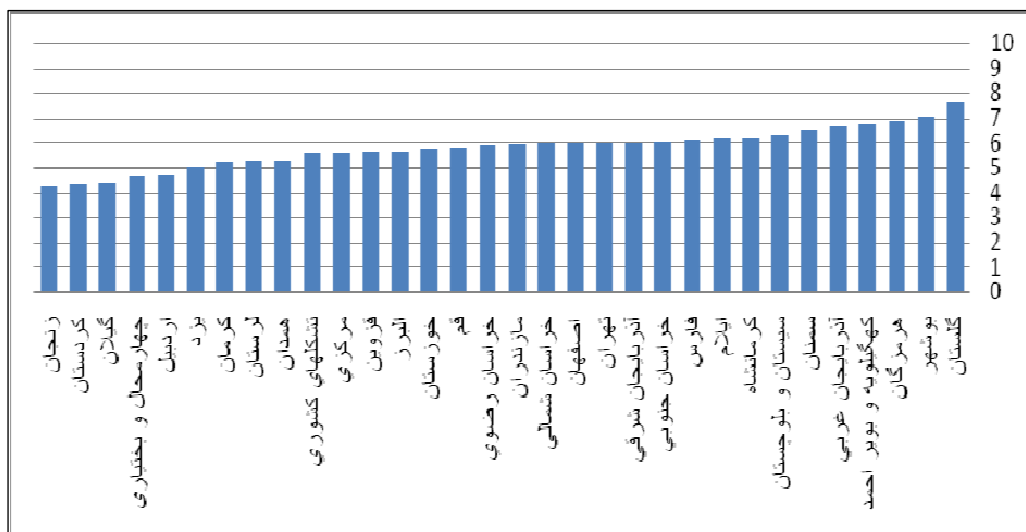
(نمره ۱۰ بدترین ارزیابی)

ردیف	استان‌ها	مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران	گلستان	بوشهر	هرمزگان	کهگیلویه و بویراحمد	آذربایجان غربی	سمنان	سیستان و بلوچستان	کرمانشاه	ایلام	فارس	خراسان جنوبی	آذربایجان شرقی	تهران	اصفهان	خراسان شمالی	مازندران	خراسان رضوی	قم	خوزستان	البرز	قزوین	مرکزی	تشکل‌های کشوری	همدان	لرستان	کرمان	یزد	اردبیل	چهارمحال و بختیاری	گیلان	کردستان	زنجان	میانگین مؤلفه‌ها
		تعداد تشکل‌های مشارکت‌کننده	۵	۴	۳	۴	۵	۱۰	۴	۷	۴	۹	۴	۷	۹	۱۷	۴	۱۱	۱۰	۳	۱۲	۴	۹	۹	۹۲	۹	۷	۵	۹	۵	۴	۶	۴	۳۰۱	
۱		بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۸/۹۵	۹/۵۰	۷/۷۰	۹/۰۹	۹/۱۰	۸/۲۸	۷/۴۱	۸/۳۹	۷/۸۲	۷/۲۴	۸/۵۰	۷/۷۰	۸/۷۱	۷/۸۹	۶/۶۳	۸/۰۱	۸/۵۲	۷/۵۲	۸/۹۷	۹/۰۲	۷/۴۷	۸/۵۹	۸/۰۰	۹/۲۱	۷/۳۷	۸/۹۱	۷/۴۴	۷/۴۰	۵/۵۹	۷/۱۶	۸/۱۶		
۲		مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	۹/۲۳	۹/۵۰	۷/۷۰	۸/۲۷	۸/۷۸	۹/۰۱	۸/۴۴	۸/۶۳	۷/۸۲	۷/۸۱	۶/۰۰	۷/۷۲	۷/۲۹	۷/۴۵	۷/۵۰	۷/۶۰	۸/۰۴	۸/۴۸	۷/۸۱	۵/۳۴	۶/۲۴	۷/۵۹	۷/۷۷	۷/۹۱	۸/۰۵	۷/۸۷	۶/۹۹	۵/۴۰	۵/۷۵	۸/۱۷	۷/۶۱		
۳		امعال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۹/۴۲	۷/۲۵	۷/۸۲	۷/۱۸	۷/۷۸	۶/۴۸	۷/۴۱	۷/۸۵	۷/۱۷	۷/۰۷	۸/۰۰	۷/۴۲	۶/۸۵	۷/۱۹	۶/۷۳	۷/۸۴	۸/۴۹	۵/۷۹	۶/۸۵	۶/۱۵	۸/۰۰	۶/۹۳	۷/۳۶	۶/۳۵	۸/۲۶	۸/۵۷	۵/۹۹	۴/۲۵	۵/۰۰	۳/۸۷	۷/۱۴		
۴		ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۶۹	۵/۷۵	۶/۸۵	۵/۵۵	۸/۲۲	۷/۵۱	۶/۱۵	۸/۱۵	۸/۸۲	۷/۲۴	۴/۷۵	۶/۲۰	۶/۴۴	۷/۲۰	۶/۲۰	۶/۳۶	۶/۱۶	۶/۲۶	۶/۲۵	۶/۱۵	۶/۰۲	۶/۶۴	۷/۱۱	۷/۴۰	۶/۲۶	۴/۷۸	۶/۰۹	۵/۴۰	۵/۶۹	۵/۶۹	۴/۹۹	۶/۷۸	
۵		تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف	۷/۶۴	۹/۷۵	۸/۵۶	۷/۸۲	۸/۰۰	۷/۲۶	۸/۱۹	۷/۶۳	۶/۱۸	۶/۷۸	۹/۰۰	۷/۰۶	۷/۱۴	۸/۲۹	۵/۲۷	۴/۸۹	۶/۹۷	۷/۳۷	۷/۳۶	۷/۳۶	۷/۷۳	۶/۶۴	۵/۷۹	۶/۱۵	۶/۴۱	۵/۲۱	۶/۹۶	۵/۵۲	۵/۶۰	۴/۴۸	۴/۴۴	۶/۴۴	
۶		بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	۷/۴۹	۵/۷۵	۶/۵۵	۶/۵۴	۷/۰۰	۵/۸۹	۵/۳۷	۶/۷۲	۶/۰۰	۶/۸۳	۷/۰۰	۶/۴۸	۷/۰۰	۶/۵۸	۶/۵۰	۷/۱۵	۶/۱۰	۴/۴۸	۶/۶۳	۵/۸۸	۵/۷۰	۶/۷۰	۶/۳۲	۴/۵۵	۶/۱۶	۵/۶۵	۵/۶۶	۴/۴۰	۳/۲۵	۳/۲۵	۴/۸۳	۶/۳۲	
۷		قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	۸/۱۳	۸/۷۵	۷/۵۶	۶/۹۱	۷/۲۱	۷/۰۲	۴/۶۳	۷/۸۴	۶/۸۰	۶/۳۹	۷/۰۰	۴/۷۹	۶/۸۵	۶/۰۰	۶/۱۵	۶/۶۳	۵/۸۶	۶/۸۵	۵/۸۵	۶/۰۶	۷/۴۹	۶/۹۹	۶/۱۲	۶/۲۰	۳/۹۷	۳/۸۴	۶/۱۷	۵/۱۱	۴/۵۰	۳/۳۲	۳/۹۹	۶/۲۹	
۸		وجود مفسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۷/۷۶	۸/۲۵	۷/۶۷	۷/۶۳	۷/۲۲	۷/۱۴	۶/۳۷	۶/۱۱	۵/۵۴	۵/۹۳	۷/۵۰	۷/۲۰	۷/۷۱	۵/۴۱	۵/۲۷	۷/۱۲	۵/۱۱	۵/۶۳	۵/۶۷	۵/۶۷	۵/۹۳	۶/۷۸	۶/۰۹	۵/۸۶	۵/۷۹	۴/۵۶	۳/۸۰	۶/۰۰	۳/۵۰	۱/۳۸	۴/۸۳	۶/۲۶	
۹		نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۸/۷۵	۷/۷۵	۶/۲۶	۷/۱۸	۷/۰۰	۷/۵۷	۷/۱۹	۷/۵۵	۶/۰۰	۷/۰۰	۷/۵۰	۶/۷۶	۷/۷۱	۶/۷۲	۸/۳۷	۷/۰۹	۸/۱۲	۴/۱۵	۷/۰۷	۷/۰۷	۵/۵۳	۶/۲۳	۵/۶۴	۵/۵۷	۵/۲۸	۶/۹۴	۵/۷۷	۴/۸۰	۷/۱۰	۶/۲۵	۶/۶۶	۶/۲۵	
۱۰		بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران	۷/۵۲	۷/۰۰	۷/۴۱	۷/۴۵	۷/۰۰	۸/۷۷	۷/۹۶	۷/۰۹	۶/۱۰	۶/۸۵	۵/۰۰	۶/۳۴	۴/۸۵	۶/۹۲	۶/۶۹	۶/۲۰	۶/۵۱	۵/۸۹	۶/۵۸	۵/۷۲	۶/۳۶	۵/۴۷	۶/۱۹	۷/۶۸	۶/۸۹	۵/۵۶	۴/۶۸	۵/۰۰	۳/۴۰	۳/۷۷	۴/۳۴	۶/۰۶	
۱۱		زیاد بودن تعطیلات رسمی	۷/۶۲	۶/۲۵	۵/۷۰	۴/۱۸	۵/۴۶	۶/۷۱	۶/۰۴	۶/۱۷	۵/۹۰	۶/۵۰	۵/۲۵	۶/۲۷	۶/۰۰	۵/۶۵	۵/۶۵	۶/۰۵	۵/۵۲	۶/۱۱	۵/۷۱	۵/۷۱	۴/۴۷	۵/۵۲	۶/۱۶	۶/۳۵	۶/۴۷	۵/۳۹	۴/۷۷	۲/۴۰	۲/۰۰	۴/۶۲	۶/۳۳	۵/۹۱	
۱۲		محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۶/۳۱	۵/۵۰	۷/۶۷	۶/۳۶	۶/۵۶	۷/۳۲	۶/۷۰	۵/۶۳	۵/۲۷	۷/۰۸	۵/۷۵	۵/۷۰	۵/۷۰	۵/۲۹	۶/۰۳	۳/۸۵	۵/۹۴	۶/۴۷	۶/۱۱	۵/۹۶	۵/۳۶	۵/۲۲	۵/۸۵	۵/۲۸	۵/۵۲	۶/۵۸	۴/۴۵	۳/۸۰	۴/۴۵	۴/۴۵	۴/۳۳	۵/۴۹	

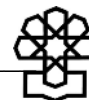
ردیف	استان‌ها	مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران
۱۳	گلستان	ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایات‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
۱۴	گلستان	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
۱۵	گلستان	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
۱۶	گلستان	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۱۷	گلستان	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
۱۸	گلستان	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
۱۹	گلستان	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده
۲۰	گلستان	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۲۱	گلستان	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل
۲۲	گلستان	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
	میانگین استانی مؤلفه‌ها	
	میانگین مؤلفه‌ها	
	زنجان	
	کردستان	
	گیلان	
	چهارمحال و بختیاری	
	اردبیل	
	یزد	
	کرمان	
	لرستان	
	همدان	
	تشکل‌های کشوری	
	مرکزی	
	قزوین	
	البرز	
	خوزستان	
	قم	
	خراسان رضوی	
	مازندران	
	خراسان شمالی	
	اصفهان	
	تهران	
	آذربایجان شرقی	
	خراسان جنوبی	
	فارس	
	ایلام	
	کرمانشاه	
	سیستان و بلوچستان	
	سمنان	
	آذربایجان غربی	
	کهگیلویه و بویراحمد	
	هرمزگان	
	بوشهر	

نمودار ۲. میانگین ارزیابی ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۱

توضیح: میانگین بیشتر ارزیابی نامساعدتر را نشان می‌دهد.

جدول ۷، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱ را به تفکیک بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات ارائه می‌دهد. در تابستان ۱۳۹۱ به ترتیب تشکل‌های بخش خدمات، صنعت و کشاورزی با میانگین ۶/۲۱، ۵/۹۴ و ۵/۷۸ ارزیابی نامساعدتری از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار داشته‌اند. در فصل گذشته میانگین ارزیابی تشکل‌های اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در هر سه بخش تقریباً مشابه یکدیگر بوده است.

جدول ۷. ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده از ۲۲ مؤلفه محیط کسب‌وکار در تابستان

۱۳۹۱ به تفکیک بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی

ردیف	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)	صنعت	خدمات	کشاورزی
۱	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۸/۶۹۵	۸/۱۴۳	۸/۰۸۳
۲	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها	۸/۰۲۱	۷/۷۳۹	۷/۸۲۶
۳	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۵۷۵	۶/۸۳۴	۷/۰۴۳
۴	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۷/۲۶۱	۷/۱۹۶	۷/۲۸۰
۵	تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف	۷/۰۱۰	۷/۳۴۰	۶/۵۶۵
۶	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۷۹۶	۶/۸۳۱	۵/۷۰۸
۷	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	۶/۵۲۶	۶/۶۵۸	۶/۶۳۶
۸	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۶/۳۴۰	۶/۷۱۴	۶/۶۲۵
۹	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	۶/۲۲۰	۶/۶۵۸	۶/۵۶۵
۱۰	زیاد بودن تعطیلات رسمی	۶/۱۳۵	۵/۹۲۶	۴/۸۰۰
۱۱	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۵/۹۳۳	۶/۷۶۲	۶/۴۰۹
۱۲	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	۵/۸۳۳	۵/۷۸۹	۵/۸۷۵
۱۳	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۵/۴۸۹	۶/۱۰۲	۵/۹۵۷
۱۴	ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	۵/۴۲۶	۵/۸۹۹	۴/۸۲۶
۱۵	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۵/۲۸۹	۵/۷۴۳	۵/۴۰۹
۱۶	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	۵/۱۲۱	۵/۹۵۳	۴/۲۳۸
۱۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۵/۱۱۰	۵/۴۱۴	۴/۳۰۴
۱۸	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	۴/۷۵۳	۵/۶۲۷	۴/۳۸۱
۱۹	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۴/۶۸۵	۵/۴۷۳	۴/۰۹۵
۲۰	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۳۹۴	۴/۹۲۶	۵/۳۸۱
۲۱	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده	۴/۲۸۷	۵/۱۴۴	۵/۴۵۸
۲۲	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۳/۷۶۶	۳/۸۵۴	۳/۶۹۶
	میانگین بخش‌ها	۵/۹۳۹	۶/۲۱۵	۵/۷۸۰

تحلیل نتایج به‌دست آمده از پایش محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱

نتایج هشتمین گزارش فصلی محیط کسب‌وکار ایران نشان می‌دهد مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار حداقل از بُعد ادراکی و نگرشی در ذهن فعالان اقتصادی همچنان در منطقه منفی قرار دارد و متأسفانه دیگر اطلاعات و شاخص‌های اقتصادی در این فصل این برداشت را تأیید می‌کند.

مهمترین و شاید مشهورترین نکته در نتایج پایش محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱ در مقایسه با مطالعات مشابه ۷ فصل پیش، تغییر بدترین مؤلفه ارزیابی شده است به‌طوری که در هر

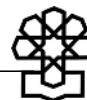
۷ فصل گذشته، مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها»، مجموعاً بدتر از بقیه مؤلفه‌ها ارزیابی می‌شد اما در مطالعه تابستان ۱۳۹۱، مؤلفه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه»، جایگاه بدترین مؤلفه ارزیابی شده را به خود اختصاص داده است.

با توجه به جهش بی‌سابقه نرخ ارز در تابستان ۱۳۹۱ و متعاقب آن، بی‌ثباتی شدید در اغلب بازارها به خصوص بازارهایی که به واردات وابسته هستند، تغییر در رتبه اول بدترین ارزیابی را می‌توان با همین موضوع مرتبط دانست.

در عین حال نباید فراموش کرد تشکلهای اقتصادی با آرای خود در این مطالعه همچنان مشکل «دریافت تسهیلات» و نیز «نرخ بالای تأمین مالی در بازار غیررسمی» و «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید» را مانع برون‌زای بزرگی در اداره بنگاه‌های اقتصادی در ایران دانسته‌اند به طوری که مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات در بانک‌ها» در تابستان ۱۳۹۱ رتبه دوم بدترین ارزیابی را داشته است و مؤلفه «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» در رتبه سوم بدترین ارزیابی قرار داشته است. دلیل این نتیجه را علاوه بر شکل ساختاری ارتباط پس‌اندازها به تولیدکنندگان متقاضی سرمایه در کشورمان، می‌توان به عملکرد نظام بانکی در یک سال گذشته و به خصوص پس از ماجرای سوءاستفاده ۳ هزار میلیاردی و نیز افزایش بی‌سابقه معوقات بانکی به رقم ۷۰ هزار میلیارد تومان نسبت داد، چراکه از یک سال پیش و پس از آن ماجرا، نظام بانکی پرداخت تسهیلات به واحدهای تولیدی را به شکل محسوسی محدود کرده است و با افزایش بی‌سابقه مطالبات معوق، عملاً از توان سابق برای تأمین مالی تولید نیز برخوردار نیست.

در دوره اجرای این مطالعه یعنی تابستان ۱۳۹۱، ارزش پول ملی به شکل بی‌سابقه‌ای سقوط کرد به همین دلیل جایگاه مؤلفه «تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در خارج» که بیشتر ناظر به شرایط اقتصادی سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ (که این مؤلفه‌ها تعریف شده‌اند) بوده است، در این گزارش نمی‌تواند مبنای تفسیر و تحلیل قرار گیرد. در پرسشنامه فصل پاییز ۱۳۹۱ نیز این مؤلفه حذف شده است لازم به یادآوری است مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار به زمان بستگی دارند و در طول زمان و با تغییر شرایط، می‌توانند تغییر کنند به همین دلیل گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس مطالعه جدیدی برای بازتعریف این مؤلفه‌ها آغاز کرده است.

درخصوص مؤلفه‌هایی که کمترین آسیب را به محیط کسب‌وکار از نقطه نظر تشکلهای اقتصادی داشته‌اند، «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق» در تمامی ۸ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۱ با رتبه ۲۲، نسبت به سایر مؤلفه‌ها کم‌آسیب‌رسان‌ترین مؤلفه برای محیط کسب‌وکار کشور تلقی شده است.

جایگاه مؤلفه‌هایی که جزء کم‌آسیب‌رسان‌ترین مؤلفه‌ها بر محیط کسب‌وکار بوده‌اند در ۸ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۱ تغییر زیادی نکرده است و تغییرات قابل توجه در بین مؤلفه‌هایی که آثار مخرب بر محیط کسب‌وکار داشته‌اند مشهودتر بوده است. مؤلفه‌های «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل»، «موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه»، «تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار»، «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده» و «تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه» در تمامی ۸ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۱ در رتبه‌هایی بین ۱۵ الی ۲۱ در بین ۲۲ مؤلفه مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

میانگین سه رتبه نخست از بین ۲۲ مؤلفه که نشان‌دهنده میزان اثرگذاری منفی توسط اصلی‌ترین موانع کسب‌وکار است، به مرور طی گزارش‌های پایش افزایش یافته است، به طوری که میانگین سه مؤلفه اول در تابستان ۱۳۹۱ به ۷/۶۳ رسیده است که این عدد در بهار ۱۳۹۱ و زمستان ۱۳۹۰ به ترتیب ۷/۲۸ و ۷/۲۶ بوده است و در تابستان ۱۳۹۰ نیز ۶/۷۳ بوده که نشان می‌دهد به مرور زمان، به درجه تأثیرگذاری منفی سه مؤلفه نخست که بیشترین اثر منفی را از منظر تشکلهای اقتصادی بر محیط کسب‌وکار داشته‌اند، افزوده شده است.

ارزیابی تشکلهای اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در تابستان ۱۳۹۱ در استان‌های مختلف تفاوت‌های قابل توجه دارد:

این تفاوت هم درخصوص مؤلفه‌ها در استان‌های مختلف و هم در میانگین استانی مؤلفه‌ها قابل توجه است. استان‌های زنجان، کردستان، گیلان، چهارمحال و بختیاری، اردبیل و یزد محیط کسب‌وکار را مناسب‌تر ارزیابی کرده‌اند. استان‌های گلستان، بوشهر، هرمزگان، کهگیلویه و بویراحمد و آذربایجان غربی نیز مجموعاً با ارائه نمره بالا (شرایط بد بر محیط کسب‌وکار)، به مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار، در مجموع محیط کسب‌وکار را بدتر ارزیابی کرده‌اند.

نقاط ضعف گزارش‌های محیط کسب‌وکار ایران

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در طول دو سال انتشار گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار ایران از تابستان ۱۳۸۹ تاکنون، تلاش کرده است روش‌شناسی و نتایج این مطالعات فصلی را در مراکز دانشگاهی، پژوهشی، اجرایی و تشکلهای اقتصادی ارائه و برای بهبود مستمر این گزارش‌ها، نقدهای وارد بر آن را کشف و برای اصلاح آنها برنامه‌ریزی کند. این نقدها طی مجموعه سخنرانی‌های مسئول این مطالعه در محافل مختلف علمی و اجرایی

از جمله کمیسیون‌های مختلف مجلس شورای اسلامی، کمیسیون مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست‌جمهوری، اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران، دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران و... ارائه شده است.

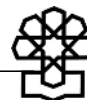
خلاصه نقدهای وارد بر این سلسله گزارش‌ها که مورد تأیید تیم پژوهشی و نظارت علمی آن نیز قرار دارد، به شرح زیر هستند.

قبل از برشمردن نقدهای وارده متذکر می‌شود که به توصیه تیم نظارت علمی این تحقیق و به دلیل ارزشمند بودن داده‌های مربوط به احساس‌سنجی تشکلهای اقتصادی از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در فصول مختلف، این مطالعه همچنان ادامه دارد و تیم تحقیق آن قصد دارد نقایص کار را در فرآیند اجرا به تدریج برطرف کند و به همین منظور مطالعات مقدماتی برای بازتعریف مؤلفه‌ها و تلفیق مؤلفه‌های موجود با نماگرهای مبتنی بر اندازه‌گیری، در مرکز پژوهش‌ها آغاز شده است. فهرست نقایص و ضعف‌های گزارش‌های حاضر:

۱. ارزیابی شاخص‌های کلی مبتنی بر احساس‌سنجی هستند نه اندازه‌گیری با مقیاس‌های تعریف شده،
۲. مؤلفه‌های این گزارش براساس مشکلات و محدودیت‌های اداره بنگاه تعریف شده‌اند و سختی و مشکل را می‌سنجند،
۳. ارزیابی‌کننده به جای مدیران بنگاه‌ها، تشکلهای اقتصادی هستند و فرض نمایندگی کامل تشکلهای به جای بنگاه‌ها نمی‌تواند واقع‌بینانه باشد.
۴. هرچند حوزه کاری تشکلهای و استان متبوع آنها در وزن رأی آنها لحاظ می‌شود، اما برخی تشکلهای برای ارزیابی برخی مؤلفه‌ها اهلیت بیشتر و برخی اهلیت کمتری دارند به عنوان مثال ارزیابی تشکلهای کشاورزی و تشکلهای تجارت خارجی از نرخ ارز یا موانع تعرفه‌ای در این گزارش یکسان و با یک وزن ارائه می‌شود، درحالی که باید برای اهلیت نظردهنده نیز وزن متناسب و مقتضی اعمال شود.
۵. نرخ بازگشت پرسشنامه‌های ارسالی حدود ۳۰ درصد است و تشکلهای اقتصادی به دلایل مختلف در این قبیل نظرسنجی‌ها مشارکت نمی‌کنند به همین دلیل نمی‌توان برآیند نظرات رسیده را نظر همه تشکلهای اقتصادی یا نظر تولیدکنندگان یا فعالان اقتصادی ایران دانست.

دو سؤال ویژه تابستان ۱۳۹۱

پاسخ تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه به دو سؤال روز درباره مسائل ناظر بر کسب‌وکار (بورس گواهی ارزی و فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها) در هریک از پیمایش‌های فصلی، یک یا چند سؤال چندگزینه‌ای درباره مسائل روز مرتبط با محیط

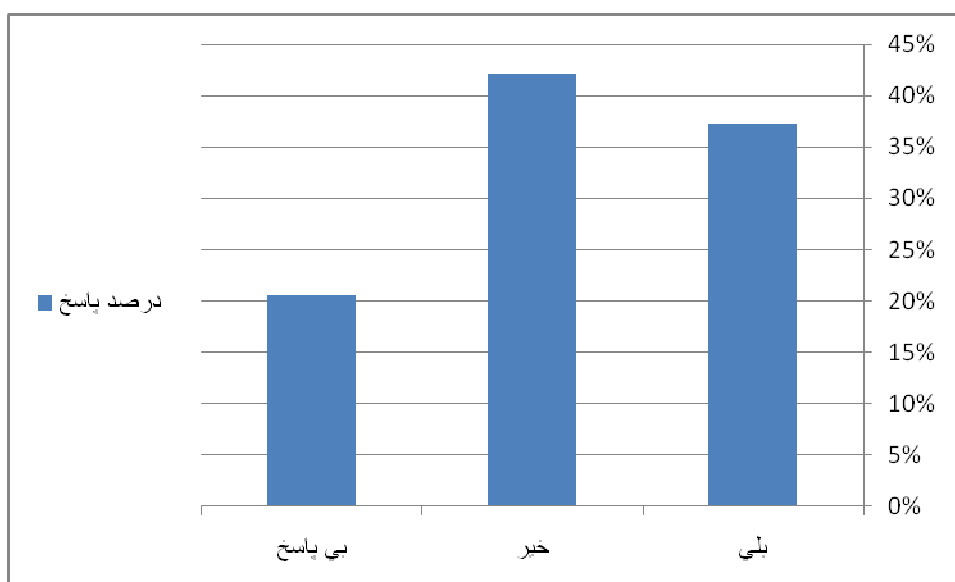
کسب‌وکار نیز طرح می‌شود تا نظر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده درباره آنها به نمایندگان مجلس شورای اسلامی (مخاطبان اصلی این گزارش‌ها) و سایر تصمیم‌گیران و کارشناسان اقتصادی منعکس شود. در پرسشنامه تابستان ۱۳۹۱ دو سؤال زیر از تشکل‌های اقتصادی پرسیده شده بود:

سؤال اول درباره تشکیل بورس گواهی ارزی

۱. با توجه به مزایا و معایب تشکیل بورس گواهی ارزی، آیا مجموعاً با تشکیل آن و کشف نرخ ارز در بورس گواهی ارز موافق هستید؟

۱. بلی ۲. خیر

نمودار ۳. پاسخ ۳۰۱ تشکل اقتصادی به سؤال درباره تشکیل بورس گواهی ارزی

اکثریت (۴۳ درصد) تشکل‌های مشارکت‌کننده در تابستان ۱۳۹۱ با تشکیل بورس گواهی ارزی و کشف نرخ ارز در آن، مخالفت کرده‌اند و ۳۷ درصد موافق بوده‌اند.

لازم به یادآوری است که در تابستان ۱۳۹۱ و همزمان با حاد شدن مشکل انتقال ارزهای حاصل از صدور نفت به داخل، بانک مرکزی طرح تأسیس بورس گواهی ارزی را مطرح کرد تا صادرکنندگان و عرضه‌کنندگان ارز بتوانند با واردکنندگان و متقاضیان ارز در محیطی شفاف ملاقات و مبادله خود را انجام دهند.

بسیاری از فعالان تجارت خارجی با این استدلال که تشکیل چنین بورسی راه را برای شناسایی تجار خارجی ایرانی برای تحریم‌کنندگان خارجی هموار می‌کند، با این طرح مخالفت کردند و عملاً تشکیل بورس گواهی ارزی منتفی و به جای آن مرکز مبادلات ارزی تشکیل شد.

سؤال دوم درباره تداوم اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها

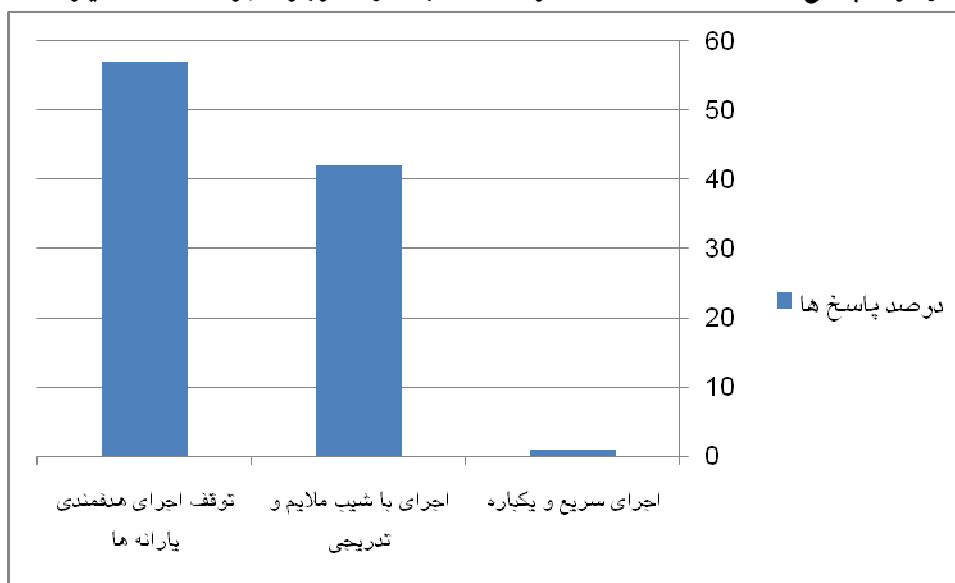
۲. درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟

۱. اجرای سریع و یکباره ۲. اجرای با شیب ملایم و تدریجی ۳. توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها

مجموعاً ۵۷ درصد از تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده خواهان توقف اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها بوده‌اند، ۴۲ درصد موافق با اجرای با شیب ملایم و تدریجی و تنها یک درصد با اجرای سریع و یکباره طرح مخالفتی نداشته‌اند.

همین سؤال در پایش بهار ۱۳۹۱ نیز از تشکل‌های اقتصادی پرسیده شده بود که در آن زمان ۴۱ درصد تشکل‌هایی که پاسخ داده بودند، خواهان توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها، ۴۹ درصد موافق با اجرای با شیب ملایم و تدریجی و ۱۰ درصد با اجرای سریع و یکباره موافق بوده‌اند. مقایسه پاسخ‌ها نشان می‌دهد در مجموع مخالفت تشکل‌ها با ادامه اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها بیشتر شده است. جدول ۸، پاسخ تشکل‌های مشارکت‌کننده به این سؤال در بهار و تابستان ۱۳۹۱ را مقایسه کرده است.

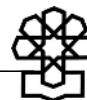
نمودار ۴. پاسخ تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده به سؤال درباره اجرای هدفمندی یارانه‌ها

جدول ۸. مقایسه نظر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده درباره ادامه اجرای قانون هدفمندی

یارانه‌ها در دو فصل بهار و تابستان ۱۳۹۱ (درصد)

عنوان	بهار ۱۳۹۱	تابستان ۱۳۹۱
اجرای سریع و یکباره	۱۰	۱
اجرا با شیب ملایم و تدریجی	۴۹	۴۲
توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها	۴۱	۵۷

پیوست‌ها

پیوست ۱. نظرخواهی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - گروه مطالعات محیط کسب‌وکار از مسئولان تشکلهای اقتصادی سراسر کشور برای انعکاس به نمایندگان مجلس شورای اسلامی) سؤال: طی تابستان ۱۳۹۱، هریک از مشکلات زیر، چقدر در اداره شرکت‌ها و واحدهای تولیدی عضو تشکل شما مشکل ایجاد کرده است؟ لطفاً به هر مورد از یک تا ۱۰ نمره دهید. به موردی که در اداره واحدهای تولیدی مشکل چندانی ایجاد نکرده نمره یک و موردی که اداره واحدهای تولیدی را غیرممکن کرده است، نمره ۱۰ بدهید (مشکلات حادثه‌تر، نمرات بالاتر).

ردیف	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)	نمره از ۱ تا ۱۰ (بدترین ارزیابی: ۱۰)
۱	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	
۲	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	
۳	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	
۴	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	
۵	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	
۶	تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف	
۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	
۸	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	
۹	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	
۱۰	زیاد بودن تعطیلات رسمی	
۱۱	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	
۱۲	ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	
۱۳	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	
۱۴	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	
۱۵	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	
۱۶	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	
۱۷	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	
۱۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	
۱۹	مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	
۲۰	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	
۲۱	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	
۲۲	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	

بخش مربوط به سؤالات ویژه:

- با توجه به مزایا و معایب تشکیل بورس گواهی ارزی، آیا مجموعاً با تشکیل آن و کشف نرخ ارز در بورس گواهی ارز موافق هستید؟
 بلی خیر
- درباره اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها با کدام گزینه موافق هستید؟
 اجرای سریع و یکباره اجرای با شیب ملایم و تدریجی توقف اجرای هدفمندی یارانه‌ها

نام کامل تشکل شما: (الزامی است) مهر یا امضای مقام مسئول

نشانی و پست‌تاشکل: نشانی پست الکترونیک فعال تشکل

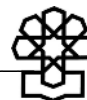
(لطفاً پس از تکمیل به ۸۳۳۵۷۱۷۹ - ۰۲۱ فکس بفرمایید) مهلت ارسال: ۷ روز پس از دریافت پرسشنامه

پیوست ۲. فهرست اسامی ۳۰۱ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در گزارش پایش محیط

کسب‌وکار ایران در تابستان ۱۳۹۱

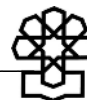
ملی

۱. اتحادیه بازرگانان تجهیزات پزشکی ایران
۲. اتحادیه تعاونی‌های تاکسی‌بار کشور
۳. اتحادیه تعاونی‌های کشاورزی پنبه‌کاران پارس
۴. اتحادیه تعاونی‌های مصرف فرهنگیان سراسر کشور
۵. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان روغن نباتی
۶. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان صنایع نساجی و پوشاک و چرم ایران
۷. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران
۸. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات معدنی ایران
۹. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان پوست و سالامبور و چرم ایران
۱۰. اتحادیه سراسری تعاونی‌های تولیدی و خدمات تولیدکنندگان و فرآورده‌های گوشتی ایران
۱۱. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر، پرورش و صادرات آبزیان ایران
۱۲. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر و پرورش ماهیان سردآبی
۱۳. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تولیدکنندگان فرش دستباف ایران
۱۴. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی صنعت مرغداری کشور
۱۵. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی مسکن کارکنان دولت
۱۶. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مصرف راه‌آهن
۱۷. اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران
۱۸. اتحادیه صادرکنندگان زعفران ایران
۱۹. اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معادن سرب و روی
۲۰. اتحادیه صنایع هوایی و فضایی ایران
۲۱. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های عشایری ایران
۲۲. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های کشاورزی دامداران ایران
۲۳. اتحادیه مرکزی فرش دستباف روستایی ایران
۲۴. اتحادیه ملی محصولات کشاورزی ایران
۲۵. انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران

۲۶. انجمن تولید لنت ترمز و کلاج
۲۷. انجمن تولیدکنندگان رنگ و رزین ایران
۲۸. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان ماکارونی
۲۹. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان مولیبدن
۳۰. انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران
۳۱. انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرو
۳۲. انجمن شرکت‌های راه‌سازی ایران
۳۳. انجمن شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری و نظارت طرح‌ها
۳۴. انجمن شرکت‌های مهندسی و پیمانکاری نفت گاز و پتروشیمی
۳۵. انجمن صادرکنندگان صنعتی و معدنی و خدمات مهندسی ایران
۳۶. انجمن صنایع پروفیل در و پنجره یو پی وی سی ایران
۳۷. انجمن صنایع تولیدکنندگان سموم و دفع آفات نباتی
۳۸. انجمن صنایع چینی ایران
۳۹. انجمن صنایع طیور ایران
۴۰. انجمن صنایع فرآورده‌های گوشتی ایران
۴۱. انجمن صنایع نساجی ایران
۴۲. انجمن صنایع و معادن سرب و روی ایران
۴۳. انجمن صنعت تأسیسات ایران
۴۴. انجمن صنعت تایر ایران
۴۵. انجمن صنفی آردسازان ایران
۴۶. انجمن صنفی پرورش‌دهندگان قارچ خوراکی ایران
۴۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان اسید سولفوریک و اولئوم
۴۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان تخم‌مرغ شناسنامه‌دار ایران
۴۹. انجمن صنفی تولیدکنندگان شیرآلات بهداشتی
۵۰. انجمن صنفی تولیدکنندگان ماء‌الشعیر و مالت
۵۱. انجمن صنفی خودروسازان ایران
۵۲. انجمن صنفی سازندگان چراغ‌های روشنایی برقی در ایران
۵۳. انجمن صنفی سازندگان یو پی اس ایران

۵۴. انجمن صنفی شرکت‌های اتوماسیون صنعتی
۵۵. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی و خدمات وابسته
۵۶. انجمن صنفی شرکت‌های صنعت آب و فاضلاب ایران
۵۷. انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران
۵۸. انجمن صنفی صنایع فرآورده‌های لبنی ایران
۵۹. انجمن صنفی صنایع فلزی و لوازم خانگی ایران
۶۰. انجمن صنفی صنعت روکش تایر ایران
۶۱. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع چوب ایران
۶۲. انجمن صنفی کارفرمایان مالکان کشتی
۶۳. انجمن صنفی کارفرمایان نان صنعتی و ماشینی و واحدهای درحال تبدیل ایران
۶۴. انجمن صنفی کارفرمایی افزودنی‌های صنایع غذایی
۶۵. انجمن صنفی کارفرمایی واردکنندگان دارو و مواد بیولوژیک دام
۶۶. انجمن صنفی مدیریت کیفیت ایران
۶۷. انجمن صنفی نمایندگی‌های ایران خودرو دیزل و گواه سراسر کشور
۶۸. انجمن صنفی و صنعتی نشاسته، گلوکز و مشتقات آن
۶۹. انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته
۷۰. انجمن متخصصین صنعتی ایران
۷۱. انجمن مدیران صنایع ایران
۷۲. خانه صنعت و معدن و تجارت جوانان ایران
۷۳. خانه صنعت و معدن ایران
۷۴. خانه معدن ایران
۷۵. سندیکای تولیدکنندگان مواد دارویی، شیمیایی و بسته‌بندی دارویی
۷۶. سندیکای تولیدکنندگان خمیرمایه ایران
۷۷. سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی ایران
۷۸. سندیکای صنایع آسانسور و پله برقی ایران
۷۹. سندیکای صنعت مخابرات ایران
۸۰. شرکت تعاونی تولیدکنندگان فرآورده‌های بهداشتی، صنعتی، آرایشی
۸۱. شرکت تعاونی سازندگان ملامین و فرآورده‌های وابسته
۸۲. شرکت تعاونی فرآورده‌های روغن و دانه‌های روغنی

۸۳. شورای ملی زعفران ایران
۸۴. شورای ملی زیتون ایران
۸۵. کانون انجمن‌های صنفی حفاران ایران
۸۶. کانون سراسری پیمانکاران ایران
۸۷. کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران
۸۸. کنفدراسیون صادرات ایران
۸۹. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی صنایع غذایی ایران
۹۰. کانون سراسری انجمن‌های صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه ایران
۹۱. کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران
۹۲. کانون کارفرمایی انجمن‌های صنفی کارفرمایی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی سراسر کشور

اردبیل

۹۳. اتحادیه صادرکنندگان تولیدات صنعتی استان اردبیل
۹۴. انجمن صنفی اتوبوسرانان خودراننده شهری شهرستان اردبیل و حومه
۹۵. انجمن صنفی دندانسازان استان اردبیل
۹۶. کانون انجمن‌های صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان اردبیل
۹۷. مجمع امور صنفی اردبیل

اصفهان

۹۸. اتاق تعاون استان اصفهان
۹۹. اتحادیه چاپخانه‌ها و لیتوگرافی‌های اصفهان
۱۰۰. انجمن انبوه‌سازان مسکن استان اصفهان
۱۰۱. انجمن صنفی آزمایشگاه‌های فنی و مکانیک خاک استان اصفهان
۱۰۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان اصفهان
۱۰۳. انجمن صنفی داروخانه‌های دامپزشکی استان اصفهان
۱۰۴. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای نجف‌آباد
۱۰۵. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات کشاورزی شهرستان‌های لنجان، فلاورجان و مبارکه
۱۰۶. انجمن صنفی صنایع قطعات خودرو و نیرومحركه شهرستان اصفهان
۱۰۷. انجمن صنفی کارفرمایان حمل‌ونقل درچه غرب اصفهان
۱۰۸. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه توسعه استان اصفهان

۱۰۹. انجمن صنفی مهندسان مشاور استان اصفهان
۱۱۰. انجمن صنفی نمایندگان بیمه ایران استان اصفهان
۱۱۱. انجمن مدیران صنایع استان اصفهان
۱۱۲. خانه صنعت و معدن و تجارت استان اصفهان
۱۱۳. کانون انجمن‌های صنعتی استان اصفهان
۱۱۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان اصفهان

آذربایجان شرقی

۱۱۵. اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی تبریز
۱۱۶. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی آذربایجان شرقی
۱۱۷. انجمن صنفی داروخانه‌داران دامپزشکی استان آذربایجان شرقی
۱۱۸. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان یونولیت استان آذربایجان شرقی
۱۱۹. انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی
۱۲۰. خانه صنعت و معدن آذربایجان شرقی
۱۲۱. کانون کارفرمایی استان آذربایجان شرقی

آذربایجان غربی

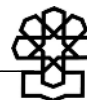
۱۲۲. اتاق تعاون استان آذربایجان غربی
۱۲۳. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی و راهسازی آذربایجان غربی
۱۲۴. انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان آذربایجان غربی
۱۲۵. خانه صنعت و معدن آذربایجان غربی
۱۲۶. مجمع امور صنفی شهرستان ارومیه

البرز

۱۲۷. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان میوه و تره‌بار استان البرز
۱۲۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده و قطعات بتنی استان البرز و غرب استان تهران
۱۲۹. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای داخلی کرج
۱۳۰. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی استان البرز

ایلام

۱۳۱. اتاق بازرگانی ایلام
۱۳۲. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان دره‌شهر

۱۳۳. انجمن صنفی پیمانکاران استان ایلام

۱۳۴. مجمع امور صنفی ایلام

بوشهر

۱۳۵. اتاق تعاون استان بوشهر

۱۳۶. انجمن شرکتهای ساختمانی و تأسیساتی استان بوشهر

۱۳۷. انجمن صنفی شرکتهای خدماتی استان بوشهر

۱۳۸. مجمع امور صنفی بوشهر

تهران

۱۳۹. اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی تهران

۱۴۰. اتحادیه شرکتهای تعاونی کشاورزی مرغداران مرغ تخمگذار استان تهران

۱۴۱. اتحادیه شرکتهای تعاونی مصرف محلی استان تهران

۱۴۲. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان تهران

۱۴۳. انجمن صنفی آزمایشگاهیان دامپزشکی استان تهران

۱۴۴. انجمن صنفی پیمانکاران و شرکتهای ساختمانی و تأسیساتی و تجهیزاتی استان تهران

۱۴۵. انجمن صنفی فلزات ذوبی و ضایعاتی استان تهران

۱۴۶. انجمن صنفی کارفرمایان کشتارگاه‌های صنعتی دام استان تهران

۱۴۷. انجمن صنفی مهندسان مشاور ناظر و طراح ساختمان استان تهران

چهارمحال و بختیاری

۱۴۸. انجمن صنفی دفاتر پیشخوان خدمات دولت استان چهارمحال و بختیاری

۱۴۹. انجمن صنفی کارفرمایی تکرشسته‌ای‌های آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان

چهارمحال و بختیاری

۱۵۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکتهای خدماتی پشتیبانی و غذایی استان چهارمحال و بختیاری

۱۵۱. مجمع امور صنفی شهرکرد

خراسان جنوبی

۱۵۲. اتاق تعاون خراسان جنوبی

۱۵۳. انجمن شرکتهای ساختمانی و تأسیساتی و راهسازی خراسان جنوبی

۱۵۴. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فناوری اطلاعات و امور مالی استان خراسان جنوبی

۱۵۵. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای بیرجند

خراسان رضوی

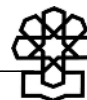
۱۵۶. اتاق تعاون خراسان رضوی
۱۵۷. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان خراسان رضوی
۱۵۸. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های حفاری و کاوش‌های زمینی خراسان رضوی
۱۵۹. انجمن صنفی کارفرمایی آب‌بران آب‌های زیرزمینی دشت نریمانی مشهد
۱۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی تایباد، تربت جام
۱۶۱. انجمن صنفی کارفرمایی مهدکودک‌های خصوصی تایباد
۱۶۲. انجمن مدیران صنایع استان خراسان
۱۶۳. خانه صنعت و معدن خراسان رضوی
۱۶۴. خانه کشاورز خراسان رضوی
۱۶۵. کانون کارفرمایان حرف خراسان رضوی

خراسان شمالی

۱۶۶. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی بجنورد
۱۶۷. انجمن صنفی دارندگان و رانندگان کامیون اسفراین
۱۶۸. انجمن صنفی نمایندگان بیمه ایران استان خراسان شمالی
۱۶۹. خانه صنعت و معدن استان خراسان شمالی

خوزستان

۱۷۰. اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی اهواز
۱۷۱. انجمن صنایع همگن نساجی و پوشاک خوزستان
۱۷۲. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد رایانه شهرستان دزفول
۱۷۳. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان مسجد سلیمان
۱۷۴. انجمن صنفی تولیدکنندگان پلی‌استایرن استان خوزستان
۱۷۵. انجمن صنفی رانندگان اتوبوس برون‌شهری
۱۷۶. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل شهرستان آبادان و شادگان
۱۷۷. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی دزفول و حومه
۱۷۸. انجمن صنفی کارفرمایی داروخانه‌های دامپزشکی استان خوزستان
۱۷۹. انجمن صنفی نمایندگی‌های بیمه آسیا
۱۸۰. مجمع امور صنفی توزیعی و خدماتی اهواز

۱۸۱. مجمع امور صنفی تولیدی - خدمات فنی اهواز

زنجان

۱۸۲. اتاق بازرگانی زنجان

۱۸۳. اتاق تعاون استان زنجان

۱۸۴. انجمن آبادگران استان زنجان

۱۸۵. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی استان زنجان

۱۸۶. انجمن صنفی کاریابی‌های استان زنجان

۱۸۷. انجمن صنفی نمایندگان بیمه ایران استان زنجان

سمنان

۱۸۸. اتاق تعاون استان سمنان

۱۸۹. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان سمنان

۱۹۰. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد غیررایانه‌ای سمنان

۱۹۱. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر خدمات دولت استان سمنان

۱۹۲. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع فلزی استان سمنان

۱۹۳. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع کانی غیرفلزی استان سمنان

۱۹۴. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگی‌های مجاز سایپا استان سمنان

۱۹۵. انجمن مدیران صنایع استان سمنان

۱۹۶. خانه صنعت و معدن سمنان

۱۹۷. مجمع امور صنفی شهرستان سمنان

سیستان و بلوچستان

۱۹۸. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد آرایش و پیرایش استان سیستان و بلوچستان

۱۹۹. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان سیستان و بلوچستان

۲۰۰. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی شهرستان‌های چابهار و نیکشهر و سرباز و کنارک

۲۰۱. خانه صنعت و معدن استان سیستان و بلوچستان

فارس

۲۰۲. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی شیراز

۲۰۳. انجمن صنفی پیمانکاران عمرانی استان فارس

۲۰۴. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی استان فارس

۲۰۵. انجمن صنفی شرکت‌های تأسیساتی و تجهیزاتی استان فارس

۲۰۶. انجمن صنفی شرکت‌های حفاری استان فارس

۲۰۷. انجمن صنفی کارفرمایی مدیران شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی و فنی و مهندسی شهرستان

شیراز

۲۰۸. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه نوین استان فارس

۲۰۹. انجمن صنفی نمایندگان بیمه ایران استان فارس

۲۱۰. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان فارس

قزوین

۲۱۱. اتاق تعاون قزوین

۲۱۲. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قزوین

۲۱۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان قزوین

۲۱۴. انجمن صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی استان قزوین

۲۱۵. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان قزوین

۲۱۶. انجمن صنفی معماران تجربی استان قزوین

۲۱۷. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان قزوین

۲۱۸. انجمن‌های صنفی مؤسسات آموزشی کارآفرینی استان قزوین

۲۱۹. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان قزوین

قم

۲۲۰. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قم

۲۲۱. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی استان قم

۲۲۲. انجمن مدیران صنایع استان قم

کردستان

۲۲۳. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای سبک

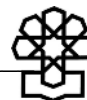
۲۲۴. انجمن صنفی کارفرمایی کامیونداران سقز

۲۲۵. خانه صنعت و معدن کردستان

۲۲۶. مجمع امور صنفی تولیدی خدماتی سبک

کرمان

۲۲۷. اتاق تعاون استان کرمان

۲۲۸. انجمن صنفی حمل و نقل استان کرمان

۲۲۹. انجمن صنفی سرمایه‌گذاران مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی استان کرمان

۲۳۰. انجمن صنفی کارفرمایی صافکاران و اتاقسازان شهرستان کرمان

۲۳۱. مجمع امور صنفی تولیدی و خدمات فنی کرمان

کرمانشاه

۲۳۲. اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی کرمانشاه

۲۳۳. اتحادیه تعاونی‌های گاو شیری استان کرمانشاه

۲۳۴. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان کرمانشاه

۲۳۵. انجمن صنفی کارفرمایی بتن کرمانشاه

۲۳۶. انجمن صنفی کارفرمایی جهانگردی استان کرمانشاه

۲۳۷. خانه صنعت و معدن و تجارت کرمانشاه

۲۳۸. کانون کارفرمایان کرمانشاه

کهگیلویه و بویراحمد

۲۳۹. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی یاسوج

۲۴۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پشتیبانی استان کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل و نقل استان کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۲. مجمع امور صنفی شهرستان بویراحمد

گلستان

۲۴۳. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان گلستان

۲۴۴. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات آجر ماشینی استان گلستان

۲۴۵. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مینی‌بوسرانی گرگان

۲۴۶. انجمن صنفی مدیران آموزشگاه‌های آزاد رایانه آزادشهر، رامیان

۲۴۷. خانه صنعت و معدن استان گلستان

گیلان

۲۴۸. انجمن صنفی آرد استان‌های گیلان و زنجان

۲۴۹. انجمن صنفی تلقیح مصنوعی دام استان گیلان

۲۵۰. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری شهرستان کلانشهر رشت و حومه

۲۵۱. انجمن صنفی شرکت‌های حمل و نقل جاده‌ای و داخلی کالای بندر انزلی

۲۵۲. انجمن صنفی کارفرمایی واحدهای اقامتی مسافر شهرستان بندرانزلی
 ۲۵۳. کانون کارفرمایی شرکت‌های مکانیزاسیون کشاورزی استان گیلان

لرستان

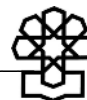
۲۵۴. اتاق تعاون استان لرستان
 ۲۵۵. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان لرستان
 ۲۵۶. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل جاده‌های کالای بروجرد
 ۲۵۷. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های مسافربری بروجرد
 ۲۵۸. انجمن صنفی نمایندگان سایپا و سایپا یدک استان لرستان
 ۲۵۹. خانه صنعت و معدن استان لرستان
 ۲۶۰. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی سنگبری‌های لرستان

مازندران

۲۶۱. انجمن سردخانه‌داران مازندران
 ۲۶۲. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی مازندران
 ۲۶۳. انجمن صنایع همگن کانی غیرفلزی مازندران
 ۲۶۴. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن استان مازندران
 ۲۶۵. انجمن صنفی پیشخوان خدمات دولتی استان مازندران
 ۲۶۶. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه آسیا استان مازندران
 ۲۶۷. انجمن صنفی کلینیک‌های دامپزشکی استان مازندران
 ۲۶۸. انجمن صنفی گل و گیاه زینتی شهرستان آمل و حومه
 ۲۶۹. انجمن صنفی نمایندگان بیمه ایران استان مازندران
 ۲۷۰. انجمن کارفرمایان صنایع شهرستان بابل
 ۲۷۱. کانون انجمن‌های صنفی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد استان مازندران

مرکزی

۲۷۲. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی اراک
 ۲۷۳. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان مرکزی
 ۲۷۴. انجمن صنفی سنگبری‌های محلات
 ۲۷۵. انجمن صنفی عایق‌های رطوبتی استان مرکزی
 ۲۷۶. انجمن صنفی کارفرمایان و معدنکاران استان مرکزی

۲۷۷. انجمن صنفی کانون آگهی‌های تبلیغاتی استان مرکزی

۲۷۸. خانه صنعت و معدن استان مرکزی

۲۷۹. مجمع امور صنفی شهرستان اراک

۲۸۰. نظام صنفی رایانه‌ای استان مرکزی

هرمزگان

۲۸۱. اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی بندرعباس

۲۸۲. انجمن خرمای بندرعباس

۲۸۳. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های حمل‌ونقل کالای داخلی بندرعباس

همدان

۲۸۴. اتحادیه مشاورین املاک و مستغلات شهرستان همدان

۲۸۵. انجمن تولیدکنندگان تخم‌مرغ نطفه‌دار استان همدان

۲۸۶. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان همدان

۲۸۷. انجمن صنفی صادرکنندگان و واردکنندگان استان همدان

۲۸۸. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشمش ملایر

۲۸۹. انجمن صنفی کارفرمایی سنگ‌کوبان (سیلیس کوبان) استان همدان

۲۹۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدماتی و فنی و مهندسی استان همدان

۲۹۱. انجمن صنفی کارفرمایی صادرکنندگان استان همدان

۲۹۲. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع کانی غیرفلزی استان همدان

یزد

۲۹۳. اتاق تعاون استان یزد

۲۹۴. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل یزد

۲۹۵. انجمن صنفی شرکت‌های ساختمانی استان یزد

۲۹۶. انجمن صنفی کارفرمایان شرکت‌های حمل‌ونقل کالای شهرستان طبس و حومه

۲۹۷. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل فرآورده‌های نفتی استان یزد

۲۹۸. انجمن صنفی کارفرمایی کارخانجات کاشی، سرامیک و چینی یزد

۲۹۹. انجمن صنفی هتل‌ها و مراکز اقامتی استان یزد

۳۰۰. خانه صنعت و معدن و تجارت یزد

۳۰۱. کانون کارفرمایان استان یزد.

منابع و مأخذ

۱. دسوتو، هراندو. ترجمه فریدون تفضلی، راز سرمایه، چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟ انتشارات نی، ۱۳۸۶.
۲. میدری احمد و جعفر خیرخواهان. حکمرانی خوب بنیان توسعه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳.
۳. مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار، ۱۳۹۰.
۴. پاسخ‌های کتبی گروه مشاوران علمی و پاسخنامه‌های تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش که در گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس موجود است.
۵. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گروه مطالعات محیط کسب‌وکار، گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار ایران، سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰.
۶. استیگلیتز، جوزف. ترجمه جعفر خیرخواهان، اصلاحات به کجا می‌رود در مجموعه مقالات حکمرانی خوب، بنیان توسعه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۲۷۸۳

عنوان گزارش: پایش محیط کسب‌وکار ایران در تابستان ۱۳۹۱ (ارزیابی ۳۰۱ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۲ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در ایران)

نام گروه: گروه مطالعات محیط کسب‌وکار

تهیه و تدوین‌کنندگان: سیدامیر سیاح، موسی شهبازی غیاثی، زهرا نعیمی

ناظر علمی: محمدحسن معادی رودسری

مناقضی: کمیسیون حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل

چهل‌وچهارم قانون اساسی

اعضای هیئت علمی ناظر به تهیه و تحلیل نتایج: محمدباقر بهشتی، فتح‌اله تاری، محسن

زمانی، سیدکمال صادقی، رؤیا طباطبایی‌یزدی، احمد میدری

ویراستار تخصصی: مریم احمدیان

سروراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب‌وکار

۲. تشکل‌های اقتصادی

۳. بی‌ثباتی اقتصادی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱۱/۷